

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

F O G Y A S Z T Ó V É D E L M I I R O D A

Ügyszám: **Vj-150/2007.**

A Gazdasági Versenyhivatal az **Inter-Európa Bank Nyrt.** eljárás alá vont vállalkozás ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t.

A Gazdasági Versenyhivatal az eljárást megszünteti.

E végzés ellen a kézhezvételtől számított 8 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsához címzett jogorvoslati kérelemmel lehet élni. A jogorvoslati kérelem előterjesztésének e végzés foganatosítására halasztó hatálya nincs.

I n d o k o l á s

I.

A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) az Inter-Európa Bank Nyrt. (a továbbiakban: IEB) eljárás alá vont ügyfél ellen 2007. szeptember 24-én versenyfelügyeleti eljárást indított annak kivizsgálása érdekében, hogy az eljárás alá vont ügyfél hitelkártya termékeivel kapcsolatosan adott kamattájékoztatásaival megsértette-e a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) III. fejezetét.

Mivel a hitelkártya termékekre vonatkozó információ több formában is elérhetővé vált a fogyasztók részére, a vizsgálat kiterjedt az eljárás alá vont terméke értékesítésétől kezdődően folytatott teljes tájékoztatási gyakorlatára.

Az eljárás alá vont a hitelkártyáit népszerűsítő kommunikációs anyagaiban az "akár 42 napig kamatmentes" kifejezést alkalmazza, a kamatmentesség viszont további lényeges feltételekkel, így vásárlás esetén és ekkor is a vásárlások összegén felül az egyes díjak, költségek megfizetésével érhető el, amelyről a tájékoztatások alapján a fogyasztók részére vélhetően nem áll rendelkezésre a termék megítéléséhez szükséges információ. Ezenkívül kérdéses, hogy eljárás alá vont a hitelkártya termékének megjelenése óta milyen gyakorlatot folytat/folytatott a tekintetben, hogy a részbeni törlesztést követően fennmaradó részösszeg vagy a tartozás teljes összege tekintetében számított-e kamatot és megfelelően tájékoztatta-e ügyfeleit a kamatszámítás vetítési alapjáról.

A versenyfelügyeleti eljárás megindítását az IEB piaci helyzetére és a vizsgált tájékoztatással elért fogyasztók számára való tekintettel a közérdek védelmének szükségessége indokolta.

II.

A Tpvt. III. fejezete tartalmazza a fogyasztóvédelmi célú versenyjogi normákat.

A Tpvt. 8. §-ának (1) bekezdése alapján tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdésének értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül különösen, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árujelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak; elhallgatják azt, hogy az áru nem felel meg a jogszabályi előírásoknak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, továbbá, hogy annak felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli; az áru értékesítésével, forgalmazásával összefüggő, a fogyasztó döntését befolyásoló körülményekről - így különösen a forgalmazási módról, a fizetési feltételekről, a kapcsolódó ajándékokról, az engedményekről, a nyerési esélyről - megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak; különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltik.

A Tpvt. 9. §-a alapján a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A Tpvt. 10. §-a értelemben tilos a fogyasztó választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása. Ilyen módszerek minősül különösen, ha olyan körülményeket teremtenek, amelyek jelentősen megnehezítik az áru, illetve az ajánlat valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását.

A Tpvt. 67. § (1) bekezdése értelmében versenyfelügyeleti eljárás kérelemre indul, továbbá hivatalból megindítható. Ugyanezen cikk (4) bekezdése szerint nem indítható vizsgálat, ha a Tpvt.-be ütköző magatartás elkövetése óta öt év eltelt. Ha a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll.

A Tpvt. 71/A. § alapján a vizsgáló a hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárást végzéssel megszünteti, ha a vizsgálat elrendelésére okot adó, a 70. § (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn, továbbá akkor, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

III.

A jelen eljárásban elsődlegesen érintett piacnak a lakossági ügyfelek részére kibocsátott hitelkártyák piaca minősül.

A bankkártya (ezen belül a betéti és a hitelkártya) elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz, amely birtokosa számára lehetővé teszi, hogy a kártyával vásárláskor fizessen vagy készpénzt vegyen fel. A betéti kártya bankszámlához kapcsolódik, használatának fedezetéül pedig a számlán lévő pénzösszeg (számla egyenlege) vagy a számlához kapcsolódó hitelkeret szolgál. A hitelkártyához ezzel szemben ún. hitelszámla szükséges, amelyen nem kell pénzt elhelyezni, a kártyabirtokos a bank által rendelkezésére bocsátott hitelkeretet használhatja vásárlásra és (kártyatípus függvényében) készpénzfelvételre az ún. hitelszámla terhére.

Hitelkártya kibocsátásakor a kártyakibocsátó hitelképesség vizsgálatot követően hitelkeretet bocsát a kártyabirtokos rendelkezésére, melyet kizárólag a hitelkártyával lehet felhasználni. Az elszámolási időszak végén a kártyabirtokos eldöntheti, hogy a tranzakciókat tételesen tartalmazó bankérintőben meghatározott határidőig teljes mértékben, vagy csak a szerződésében meghatározott mértékig egyenlíti ki tartozását. Ha a kártyabirtokos fizetési határidőig a teljes tartozását visszafizeti, vásárlásainak összege kamatmentes (egyes szolgáltatóknál a visszafizetést egy összegben szükséges megtenni). Amennyiben tartozásának csak egy részét fizeti vissza, banktól függően vagy a tranzakció teljes összegére, vagy csak a ki nem fizetett hányadra számítják fel a kamatot (egyes bankok a vásárlási tranzakcióként definiált csoportos beszedési megbízás esetén sem számítanak fel kamatot).

A hitelkártya piac az elmúlt években gyors fejlődésen ment keresztül Magyarországon. A kártyaszám többszörösére nőtt, a hitelkártyával bonyolított forgalom növekedés pedig meghaladta a kártyaszám növekedését is.

2006-ban a hitelkártyák aránya az összes bankkártyán belül már majdnem elérte a 25%-ot, ám a bankkártya műveleteken belüli arány ettől jelentősen elmaradt, a készpénzfelvételek esetében 3% körüli, a vásárlási tranzakciók esetében 15% körüli. A hitelkártyák esetében a vásárlások értékének aránya 64% fölött van, a tranzakciók darabszáma alapján pedig a vásárlások a hitelkártya-műveletek mintegy 81%-át teszik ki.

A hitelkártya-számon belül 13%-os a co-branded kártyák aránya.

A hitelkártyák működését, illetve annak feltételeit a kártyakibocsátók a kártyabirtokossal kötött szerződésekben szabályozzák, a szerződési feltételek körébe tartoznak az általános szerződési feltételek (ÁSZF), a Hirdetmények, üzletszabályzatok is. Ezekben kerülnek rögzítésre a hitelkártyákkal kapcsolatos fogalmak (egyebek közt - rendelkezésre álló és felhasznált - hitelkeret, elszámolási időszak, hitelkamat felszámítása, türelmi időszak, hitelkamat felszámítás módja, fizetési határidő, minimum törlesztés).

A kamatmentes periódust nyújtó hitelkártyákhoz kapcsolt kamatmentes időszak jellemzően 45 nap (de ettől eltérő is lehet), ami (általában 30 napos) elszámolási és (általában 15 napos) türelmi időszakból tevődik össze.

A kamatszámítás módját tekintve jellemző piaci gyakorlat, hogy kamatmentes periódus vásárláshoz abban az esetben biztosított, ha a fizetési határidőig megtörténik a felhasznált hitelkeret (amely a vásárlási tranzakció összege mellett költségtényezőket is magában foglal) visszafizetése.

Nem egységes a gyakorlat a fizetési határidőig meg nem fizetett felhasznált hitelkeretre történő kamatszámítás vetítési alapja tekintetében:

- egyes bankok a tranzakció időpontjától a még nem törlesztett összeg után számítanak fel kamatot (ez a módszer minősült korábban jellemzőnek),
- más bankok a tranzakció időpontjától kezdődően a vásárlás teljes összegére számítanak fel kamatot, és

- előfordul az is, hogy az esedékesség havának első napjától számít fel kamatot a bank.

Kiemelendő, hogy a vásárlások (adott esetben csoportos beszédési megbízás) utáni kamatmentesség elérhető akkor is, ha az érintett periódusban nemcsak vásárlásra, de készpénzfelvételre is sor került, viszont nemcsak az elköltött összeg, hanem az összes esedékes díj is befizetendő.

A hitelkártyához kapcsolódó két állandó díjelem a kártya éves díja és az egyenlegértékesítő díja, azonban ezeken kívül számos más, eseti jellegű díjelem is felszámításra kerülhet (készpénzfelvétel díja, egyenleglekérdezés díja, limit módosítás díja, PIN pótlás, kártya csere díja stb.).

IV.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete kimutatása szerint a középbankok között nyilvántartott IEB 2001-ben bocsátotta ki Visa Electron Hitelkártyáját, majd 2006-ban MasterCard Standard Hitelkártya termékét. Közös márkajelzésű hitelkártya kibocsátására vonatkozó együttműködési megállapodással a bank nem rendelkezik.

Az IEB hitelkártya termékeinek jellemzői, illetve a hitelkártya kibocsátása óta változatlan kamatszámítási szabályok a következők:

- Vásárlásra és készpénzfelvételre egyaránt használható, a vásárlás ingyenes, míg a készpénzfelvételért tranzakciós díjat kell fizetnie a kártyabirtokosnak,
- a vásárlási és a készpénzfelvételi összegre egyaránt érvényesíthető a 42 napos kamatmentes használat. A kamatmentes használat feltétele azonban a türelmi időszak végéig visszafizetett hitelkeret, amely valamennyi költség, készpénzfelvétel, díjak, kamatok jutalékok összegét tartalmazza,
- a hitelkártya igénylésének dátuma egyben a hitelkártya fedezeti számla megnyitásának a dátuma is, amely az ügyfél elszámolási időszakának kezdete. A türelmi időszak vége a számlázás dátumát követő 12. nap, amely minden hónap azonos naptári napja lesz.
- A készpénzfelvétel tranzakciós díja a hónap utolsó napján terhelődik a hitelszámlán, csökkentve a felhasználható hitelkeretet és növelve az igénybe vett hitelösszeget. A havi egyenlegértékesítési díj az elszámolási időszak végén kerül felszámításra, azonnal terhelődik és növeli a felvett hitelösszeget.
- Az éves kártyadíj a kártya elkészítésekor, illetve évente mindig ugyanazon a naptári napon kerül betérhelésre az ügyfél hitelkártya fedezeti számláján.
- A minimálisan visszafizetendő összeg a felhasznált hitelkeret 10%-a.
- A bank kamatszámítási szabályai:
 - A teljes felhasznált összeg visszafizetése esetén a felhasznált összeget nem terheli sem hitelkamat, sem büntető kamat,
 - A felhasznált összeg legalább 10%-ának, de a teljes összegnél kisebb részének fizetési határidőre történő visszafizetése esetén a felhasznált összeget büntető kamat nem terheli, de a bank a hitelkamatot a teljes felhasznált összegre terheli be,

- A felhasznált összeg 10%-ánál kisebb összeg fizetési határidőre történő visszafizetése esetén, a teljes felhasznált összeget hitel- és büntetőkamat terheli.
- Fizetési határidőn túli visszafizetés esetén a teljes összeget terheli hitel- és büntetőkamat.
- A bank napi kamatszámítási módszerrel az elszámolási időszak alatti napi hitelkártya fedezeti számla egyenlege alapján számítja a hitelkamat összegét.

A hitelkártyák számának, illetve a hitelállomány nagyságának alakulását tekintve a becsatolt adatok alapján megállapítható, hogy az IEB a hitelkártya kibocsátásának kezdetétől valamennyi évben elenyésző mértékű piaci részesedésre tett szert.

Az IEB esetében nincs jelentősége a tranzakciók számának és értékének készpénzfelvételi, illetve vásárlási típusok szerinti megbontására, mivel a piacon egyedüli módon a készpénzfelvételi tranzakciókra is biztosítja a kamatmentesség lehetőségét.

2003-tól kezdődően jelentősen megnőtt az IEB azon ügyfeleinek a száma, akik a kamatmentesség lehetőségével élnek, valamint az IEB hitelkártya termékeinek forgalmazásából származó bevételei is megsokszorozódtak.

V.

Az IEB által becsatolt adatok alapján az alábbiak állapíthatók meg:

A Fizetési kártya üzletág Magyarországon c. Magyar Nemzeti Bank által készített jelentés szerint 2006 végén a 8,2 millió darab bankkártya, ezen belül 1,56 millió darab hitelkártya volt forgalomban. Az IEB által becsatolt dokumentumok hitelt érdemlően alátámasztották, hogy az általa kibocsátott hitelkártya darabszámok alapján a piacon olyan jelentéktelen részesedéssel rendelkezik, hogy a hitelkártya népszerűsítésére, a fogyasztók döntésének befolyásolására tett kommunikációja vélhetően nem képes piaci hatás kiváltására, azaz a piaci versenyfolyamatok megváltoztatására.

A vizsgálat megállapítja, hogy az IEB hitelkártya termékeinek kamatmentességi feltételeiről közreadott, a fogyasztói tájékoztatást elősegítő kommunikációs eszközökben megjelent hirdetések esetében azonban nem zárható ki, hogy alkalmasak voltak a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására.

A vizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a vizsgálat elrendelésére okot adó, a Tpv. 70. §-ának (1) bekezdésében megállapított körülmények a vizsgált magatartással összefüggésben nem állnak fenn, az IEB alacsony piaci részesedése miatt a közérdek védelme nem indokolja a vizsgálat további folytatását.

A vizsgálók az IEB részéről 2007. október 12-i keltezéssel megküldött (az aktában Vj-150/2007/002. számon nyilvántartott) beadvány

- 3., 4., 5., 7., 10., 12. pontját tartalmazó változata, valamint
- 4. számú melléklete

tekintetében az iratokba való betekintést, az azokról történő másolat vagy feljegyzés készítését korlátozták, mert azok az eljárás alá vont üzleti stratégiájára, eredményeire vonatkozó információkat, adatokat tartalmaznak.

A fentiek értelmében a GVH a rendelkező rész szerint döntött.

A jogorvoslati jogosultság a Tpvt. 71/A. §-án alapul. A jogorvoslati kérelem előterjesztése illetékmentes.

A GVH hatáskörét a Tpvt. 45. §-a, illetékességét a Tpvt. 46. §-a szabályozza, mely rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, mely nem tartozik bíróság (Tpvt. 86. §) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

Budapest, 2007. december 3.